

A

Část obecná

Vysvětlivky:

- 1/ Veškerý ruský příkladový materiál a citace v ruštině uvádíme v odborném přepisu do latinky.**
- 2/ V textu jsou odkazy na literaturu uvedeny v závorkách. První údaj odkazuje na pořadí publikace v seznamu literatury, druhý údaj příslušnou paginaci.**

I

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM TERMINOLOGIE

1. Charakteristika, charakterologie, typologie

Předmětem našeho zájmu je slovní zásoba cizích jazyků, především však jazyka ruského. Pokusíme se ji analyzovat a poté určitým způsobem uspořádat. Tomu slouží typologie, charakterologie nebo charakteristika. Jde o uvádění různorodého materiálu do vztahů, o hledání společného, podobného v různých elementech nějakého souboru. Cílem je získat o něm přehled, lépe jej poznat jeho jistým zjednodušením (39, s. 109; 74, s. 7, 14, 26, 27; 125, s. 10).

Všechny uvedené termíny se většinou používají jako synonyma. J u. V. Roždestvenskij (342, s. 43—45) sice chápe pod charakterologií srovnávání omezeného počtu jazyků, pod typologií srovnávání všech jazyků, avšak pro naše potřeby tento kvalitativní rozdíl mezi oběma termíny je irelevantní.

Výsledkem typologického zkoumání je stanovení typu, modelu, vzoru, výsledkem charakterologie je určení charakteru. Charakterologie, charakter jsou tedy spíše termíny psychologickými, které nemají onu obecně vědní platnost jako typologie, typ.

2. Metodika jazyků, lingvodidaktika

V současné literatuře je stále zcela běžný termín „metodika cizích jazyků“, „metodika ruského jazyka“. Začíná-li se používat i jiných termínů — teorie vyučování jazykům, didaktika cizích jazyků, glottodidaktika, lingvodidaktika —, je to z toho důvodu, aby se z tohoto vědního oboru i terminologicky odstranil aspekt metodiky jako něčeho čistě empirického nebo spíše prakticistického, jako

pouhý soubor praktických návodů k vyučování tomu kterému jazyku.

Termínu lingvodidaktika užil např. N. Š a n s k i j v přednášce na plenárním zasedání účastníků Třetího mezinárodního kongresu učitelů ruského jazyka a literatury, který se konal v srpnu 1976 ve Varšavě (184, s. 18). Jeho výhodou je především jednoslovnost a možnost tvořit adjektivní tvar. V předkládané práci budeme používat většiny uvedených termínů, poněvadž tak jich používají i různí autoři.

3. Lexikální jednotka, slovní zásoba

Jako synonymum budeme také používat termínů „slovo“ a „lexikální jednotka“ a dále výrazy „slovní zásoba“ a „lexikon“. Termínu „lexikon“ se užívá poměrně zřídka. Je to proto, že vyvolá spíše představu knihy se soupisem slov než vlastní slovní zásobu jazyka. Daleko běžnější je užívání tvaru „lexika, lexiku...“ v nepřímých pádech, zatímco v nominativu a akuzativu se setkáváme převážně s českým slovním spojením „slovní zásoba“. V této práci se nebudeme vyhýbat žádnému z uvedených termínů. Užití z ruštiny přejatého tvaru „lexika“ není vhodné.